

Na císařské cestě

Vlastivědná příloha Libhošťského zpravodaje

Září 2017

Jak to viděli naši kronikáři

Oldřich Sobek

Dá se říct, že až do připojení Libhoště k městu Novému Jičínu, jsme měli celkem štěstí na lidi, kteří dokázali zaznamenat dění své doby, změny a pohyby ve společnosti, významné historické události a osobnosti, i pohromy, které postihovaly naši obec. Oni tenkrát zaznamenávali přítomnost, ale byli si dobře vědomi, že přítomnost se zakrátko stane minulostí a oni sami se tak stanou, díky své záslužné činnosti, jedinými jejími svědky. Jen díky těmto osobnostem, o nichž už ze současníků téměř nikdo nic neví, máme zachovaný obraz naší minulosti.

Neocenitelným průvodcem naší minulostí je druhý díl libhošťské gruntovnice „**Registra obce Libhošťské**“ z období let 1587–1694. Naši předkové do ní zaznamenávali všechno důležité z každodenního života obce. Je udivující, že je psaná nádhernou češtinou. Z tohoto období máme doložen pravidelný styk Libhošťanů se známým **bratrským sborem ve Fulneku**. Záznamy prováděli ve značné míře zdejší sedláci, jejichž upracovaná ruka je znát na mnoha stránkách tohoto nejvýznamnějšího písemného dokumentu naší historie. Při čtení stránek gruntovnice z období nevolnictví, **zejména třicetileté války**, si člověk uvědomuje, kolik to bylo bolestí, strachu o holý život a životy svých blízkých, těžké dřiny o kousek toho živobytí, roboty na panském. Všichni ti, kteří nám tyto záznamy zanechali, zůstali v anonymitě. V mnoha případech dokonce úmyslně. Je však povinností nás, současníků, jim poděkovat.

Až dosud se mělo za to, že bratrský kněz byl z Libhoště pouze vypuzen. Částečně zašifrovaný údaj v gruntovníci ale vypovídá o tom, že bratrský kněz byl Libhošťan. Jeho primicie se konaly v Libhošti těsně před bitvou na Bílé hoře v r. 1619. Jeho jméno však pisatel v gruntovníci zatajil, stejně jako jméno svoje. Z dalších záznamů je nám jasné i proč. Víme jen, že měl za manželku sestru mlynáře **Jana Těhaně mladšího**. Oba byli v rámci tvrdých protireformačních postupů zřejmě zavražděni, zůstali po nich dva malí sirotci. Právě díky nim se z gruntovnice dozvídáme o tomto hrůzném zločinu, o němž se pisatel záznamu, zřejmě z obav před inkvizicí, raději přímo nezmiňuje. Pouze zaznamenal, že obec (farnost) je (sirotky) svěřila na výchovu mlynářů Janovi Těhaňovi, s nepatrným finančním příspěvkem, **jakož to švagroví zemřelého kněze**.

Pogrom na naši farnost a obec je patrně možno přičíst na konto **císařskému pluku Chorvatů**, který se v r. 1626 usadil ve Štamberku. Podle historika **Adolfa Turka** páchali jeho příslušníci ukrutnosti v celé oblasti, loupili a ničili úrodu, neboť nebyli císařem nijak zásobováni. Zpustošili i Libhošť, jak zaznamenal pisatel v gruntovníci. Záznam je zapsán nejen kostrbatým a těžko čitelným písmem (celá gruntovnice je psaná švabachem), ale i jen naznačenými, ale nedokončenými myšlenkovými formulacemi. Událost se měla stát v roce 1627, ale je vřazena mimo chronologickou posloupnost do r. 1626, zřejmě z obav z dozorčích vrchnostenských orgánů, jimiž se stali úředníci jezuitského konviktu.

*Celý záznam zní: **Letha 1627 dáno Janu Těhaňovi 2 R, z toho se vzala sirot... neboštika kněze..., které na ložnici...? Též ještě Jan Těhaň... neboštika kněze sirot 2 R náleži na kostel. Ty se ale vzaly na ty howadka, co se daly na ty chorvaty do Štamberka. Tež ještě tenž Jan Těhaň jest povinen těch sirot kniezovych 3 R ... Jan Těhaň zaplatil, co jest švagr...***

Nejen z těchto záznamů, ale i z jiných dostupných pramenů, je zřejmé, že celé toto období bylo poznamenáno značnou nestabilitou poměrů. V záznamech chybí dříve běžný údaj o datu, vedení obce se nescházelo k pravidelným jednáním, záznamy jsou jen velmi stručné, často psané s časovým odstupem. Další údaj ze záznamu napovídá, že původně 2 R, složené Janem Těhanem na kostel, nakonec **obec věnovala lidem, kterým posbírali chorvatští vojáci ze Štamberka „ty hovádky“**. Celý tento záznam byl zřejmě dodatečně cenzurován. Protože ho nebylo možno z gruntovnice vytrhnout, je křížem přeškrtnut silným brkem, což ještě více zhoršuje možnosti jeho čtení.

Rok 1627 můžeme považovat za jeden z přelomových milníků v historii obce. Tímto drastickým činem prakticky **zanikla v Libhošti farnost**, takže máme k dispozici jen velmi omezené zprávy o tom, co se v Libhošti dělo. Některé odkazy však napovídají, že určité doklady o tom, jak se Libhošťanům v tomto období vedlo, by mohly být dosud zachovány na farním úřadě ve Štamberku, kde byl Libhošť na dlouhou dobu přifařen, ale také v Olomouci.

Chtělo by to ovšem zaníceného badatele, nebo lépe skupinu badatelů, kteří by nám mohli toto dosud zamížené období historie obce otevřít. Že to je možné a je to i v našich silách, ukazuje příklad **JUDr. Petra Holáška**, který neváhal a několikrát navštívil Státní ústřední archiv v Praze. Výsledkem jeho úsilí je řada pro nás dosud neznámých, pozoruhodných údajů o Libhošti z období pozdního středověku. Velmi cenné jsou výpisy urbářů novojičinského a štramberského panství, kde jsou zachyceny údaje o robotních povinnostech Libhošťanů, známe i jména zdejších usedlíků a řadu dalších významných údajů z období let 1556–1570.

Ucelenější pohled na život obyvatel Libhoště máme až z období vlády osvícených **vladařů Marie Terezie a Josefa II.** V tomto ohledu se stal pro naši obec přelomovým rok 1766. Toho léta v Libhošti zakoupil zdejší fojtství **Leopold Herzmannský**, syn fojta z Tošovic. Podle pozdějšího **kronikáře, učitele Antonína Turka**, který byl s rodinou spřízněn, byli to potomci českých bratří, kteří pro svou víru museli ze země odejít do Polska, později se ale jedna větev rodu vrátila a přestoupila na katolictví. **Díky novému fojtovi a pozdějšímu prvnímu starostovi byla u nás obnovena farnost, byl vystavěn nový kostel a fara se školou. Přišel k nám první učitel Václav Kotek a po dlouhé době také kněz, Jiří Kyselý z Mořkova. Všichni tři to měli u nás těžké. Vzdělanost obyvatel byla takřka na nule, hospodářský potenciál, včetně zemědělství, které bylo jediným zdrojem obživy Libhošťanů, byl těžce zanedbán.** Jiří Kyselý zjistil, že z asi 23 narozených dětí v roce jeho příchodu, bylo 18 nemanželských. Mladí lidé se neženili, protože na faru do Štramberka to bylo daleko, ale také umírali a byli pohřbíváni bez jakýchkoliv obřadů. Byl to on, kdo zavedl v obci matriky (narozených, svatebních obřadů a zemřelých).

Ti tři muži, kteří na čas stanuli na předních místech obce, vyvedli Libhošť z neradostných a nejsmutnějších chvil její historie. Pravda, šly jim k tomu na ruku mimořádně přívětivé historické změny, díky rodícímu se osvícenství. Ale byli to právě oni, kdo naplno využili změněných poměrů k rozvoji obce. Ale i toto, zdánlivě „požehnané“ období, nepřinášelo Libhošťanům jen šťastný život v pohodě a nadbytku. Právě **Václavu Kotkovi** vděčíme za to, že pro nás, současníky, zaznamenal ve své **Pamětní knize Libhoště** podrobně události z doby, v nichž se naše obec začala vzpamatovávat z těžkých časů nevolnictví a třicetileté války. V kronice, kterou vedl, **na popud Leopolda Herzmannského zpětně už od r. 1766** (tj. od roku jeho příchodu do Libhoště), **nám zanechal v první obecní kronice podrobné záznamy o napoleonských válkách, o tažení ruských vojsk přes naši obec a o všech jejich důsledcích na život Libhošťanů.** Obrovské přesuny ruských vojsk k nám zanesly těžké epidemie, lidé umírali po desítkách, k nemocným do domů se bál kdokoli vstoupit, ba dokonce je neměl ani kdo pohřbívat. Z jeho kroniky se, mimo jiné, dovídáme, **že když se Rusové kolem Vánoc 1805 vraceli po bitvě u Slavkova, „byli velice vyhladověli, zvláště trpěli lidé kolem císařské sil-**

nice, kterým způsobovali veliké škody. V Příboře v Piaristickém klášteře pro ně zřídili špitál (od 1. 11. 1805 do konce srpna 1806). Mezi vojáky vypukla neznámá nemoc obecně nazývaná epidemie (dnes už víme, že to byla cholera). Nemocni byli živí i mrtví házeni do jámy vykopané na polích p. děkana. Někteří se vzpamatovali a nazí ve sněhu a mrazu přicházeli do Příbora, Sedlnic i do Libhoště prosit o pomoc. Nemoc se takto rozšířila mezi lidmi. Jen v Libhošti v té době zemřelo od podzimu 1805 do května 1806 52 lidí. Denně byly až 4 pohřby. Na některých č. p. zemřeli všichni.“ Kotkova kronika je o to významnější a cennější, že je jediným historicky autentickým zdrojem informací o těchto událostech na Novojičínsku.

Václava Kotka následovala celá řada významných mužů v obci, kteří po něm převzali štafetový kolík a zanechali nám velice živé a podrobné svědectví o své době. Především to byl **Kajetán Kotek**, který v obci převzal obtížnou, ale nenahraditelnou úlohu učitele po svém otci Václavovi. Jeho někdejší podřízený učitel **Kajetán Kocián** v nekrologu, který vepsal do školní kroniky, zanechal obraz jeho činnosti: „...měl nebožtík krom skrovné služby ještě jiné značnější příjmy, jako z fojtství, ze staré hospody, z polností, které všecko v nájmu držel. Pak i při jiných podniknutích mu štěstí přálo, že jen tímto způsobem mohl z vlastních peněz sobě vydržovati pět podučitelů.“ Podle Kajetána Kociána se stal majitelem fojtství, kam se také přestěhoval. Delší období měl Kajetán Kotek jako starosta v rukou i otěže obce. Pro Libhošťany to bylo celkem poklidné období.

Kajetán Kocián je další významnou osobností v historii naší obce. Za svého dlouholetého působení zaznamenal ve své školní kronice nepochopení a lité boje mezi obecním zastupitelstvem a školou. Škola měla stále větší potřeby, neboť se stále zvyšovaly nároky na vzdělávání dětí a mládeže. Byl to právě on, kdo proti vůli obce a některých sedláků prosadil pro školní děti poznávání naší krásné krajiny prostřednictvím školních výletů. V dědině se mohl spolehnout jen na dva „osvícené“ sedláky, kteří mu pro tento účel poskytovali zdarma žebříňáky s koňským spřežením. Pro nás je dnes nepochopitelné, jak mohli dva učitelé vyučovat ve dvou třídách celkem 215 dětí, jak to vyplývá ze zápisů ve školních kronikách.

Byl to také on, kdo zavedl tradici pravidelných školních výletů k Panence Marii pod Hůrku. Pro děti dovedl vymýšlet sportovní soutěže a hry. Jak takové nedělní odpoledne pod Hůrkou vypadalo, o tom nám zachoval pan učitel Kocián ve své školní kronice krátký záznam. Výlet se konal 9. července 1893. Ve školní kronice jej zaznamenal pan učitel Kocián slovy: **“Hned po odpoledních službách Božích seřadily se dítky u budovy školní, odkud s praporky ubíraly se pochodem, majíc v čele hudbu, na výletní místo ke studánce pod Hůrkou. Místo to, kde uprostřed stál máj, bylo slušně upraveno. Po krátkém odpočinku počaly dítky střídavě s hudbou deklamovati, zpívati a různé hry provozovati. Potom, když žáci se jídlem posílili, dobrým pivem**

se občerstvili (?), a různými věcmi obdarováni byli, seřadili se k odchodu. Než ale průvod se hnul, vybídl správce školy, aby dívky a všichni přítomní (rodičové) nejjasnějšímu císaři a králi našemu třikrát sláva provolali, národní hymnu císařskou zapěli, což za ozvěny dětské a přítomných s velkým nadšením nastalo. Nyní nastal zpáteční pochod opět s hudbou a zpěvem národních písní až ke školní budově, kde zase třikrát sláva dívky provolaly, zapěvše národní hymnu a píseň Kde domov můj?, pospíchaly s veselou myslí ke svým rodičům“. Že zde zazněla v té době už víceméně znárodnělá píseň **Kde domov můj?**, nebylo poprvé. Byli to právě zdejší učitelé, kteří ji mezi mládeží a rodiči šířili. A nebyla to také náhoda, že z front 1. světové války se domů vrátilo 26 mladých libhošťských mužů v uniformách čs. legií. To vlastenecké cítění si odnášeli do oné strašné války právě díky působení našich, dnes už dávno **zapomenutých učitelů Kajetána Kotka, Kajetána Kociána, Rudolfa Rouse, Aloise Vavříka a dalších.**

O tom, jak pevně byla výuka na školách v moci státní církevní politiky, svědčí mimo jiné zápis z jednání místní školní rady ze 7. února 1892. V té době byl Jan Amos Komenský stále na indexu, katolická církev všemožně bránila jakýmkoliv zmínkám o jeho osobnosti. **Moravští učitelé, sdružení ve Frýdecko-Novojičínské učitelské jednotě Komenský** se dohodli, že budou prosazovat, aby ve zdejších školách byla oficiálně uctěna památka J. A. Komenského při příležitosti jeho třisetletého výročí narození. Členem jednoty byl samozřejmě i zdejší školní správce Kajetán Kocián. Ten na jednání školní rady přišel s tímto požadavkem, byl však podpořen jen jedním hlasem. Slavnost však byla školskými úřady stejně zakázána. Přes tento zákaz uskutečnili žáci tehdejšího příborského Učitelského ústavu vzpomínkovou oslavu, která pro ně ale měla dalekosáhlé následky.

Zdá se, že nejlépe si Kajetán Kocián ve škole rozuměl s mladým, tehdy ještě podučitelem **Janem Kranichem**, který nastoupil ve školním roce 1892. Tento rodák z Dolních Studýnek na Šumpersku patřil mezi **mimořádné osobnosti našeho školství**. V Libhošti pobyl jenom krátce, měl na mnohonásobně víc. Chvilí působil na škole v Trnávce, odkud byl přeložen na měšťanskou školu do Příboře. Zdejší prostředí velmi dobře znal, nedávno zde ještě navštěvoval zdejší učitelský ústav. Na jeho další vývoj měl zřejmě značný vliv ředitel zdejší měšťanky **Josef Mňuk**.

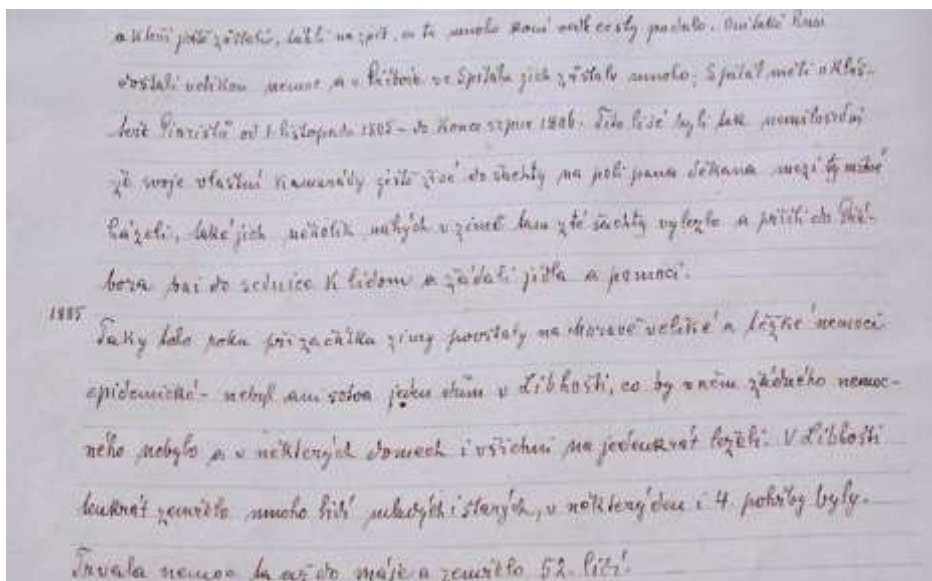
Bylo to období, kdy se zde mezi učitelstvem rodila myšlenka na **vydání zásadního díla našeho regionu, Moravského Kravařska**. Hlavním redaktorem knihy se stal právě Josef Mňuk, redaktory Jan Kranich a učitel v Žilině Antonín Ugwitz. Kniha vyšla v Příboře v r. 1898 „**ku počtě, jakož i na vděčnou paměť stoletých narozenin otce národa Františka Palackého, jenž neúnavnou pílí a důmyslem věhlasným nejvíce k obrození národa našeho přispěl**“. Stať o Libhošti do díla napsal učitel **Alois Vavřík**, otec **Zdeňka Vavříka**, našeho nejvýznamnějšího rodáka. Jan Kranich se zcela mimořádnou

měrou zasloužil o české školství, když od r. 1903, už jako profesor na učitelském ústavu v Brně, začal redigovat přírodovědný časopis „Příroda a škola“. V redakci časopisu shromáždil řadu významných přírodovědců a pedagogů.

<u>Platby z Měsíčního Půjčky</u>		
Leden 1888.		
<u>Průběh.</u>		
50.	Jana Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	1 20.
51.	Alžběta Vyšňovská z Japlovce	— 20.
52.	Jana Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	— 54.
53.	Alžběta Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	— 54.
54.	Jana Vyšňovská z Japlovce	1 20.
<u>Průběh.</u>		
9.	Alžběta Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	1 20.
10.	Jana Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	— 6.
11.	Alžběta Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	— 20.
12.	Alžběta Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	1 20.
13.	Jana Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	— 20.
14.	Alžběta Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	7 15.
15.	Alžběta Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	— 16.
16.	Alžběta Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	— 16.
17.	Jana Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	— 16.
18.	Alžběta Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	— 16.
19.	Jana Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	— 16.
20.	Alžběta Vyšňovská z Japlovce a Japlovce	— 16.

Stránka z Kotkovy kroniky.

Výňatek z farní kroniky pátera Ondrouška (přepis pasáže z Kotkovy kroniky, rok 1805).

Na místo odvolaného Jana Kranicha poslala okresní školní rada do Libhoště tehdejšího podučitele z Trnávky **Františka Štindla**, otce známého pedagoga, hudebníka, kulturního pracovníka a organizátora školství, **Jaroslava Štindla**. Lidé jej zde přijali velice srdečně. Z řady učitelů, kteří se na zdejší škole vystřídali, je ve školní kronice pouze u něj záznam o tom, že **z obce bylo odesláno okresní školní radě pochvalné uznání „za jeho přístup k dětem a za školní výuku.“**

Kdyby Kajetán Kocián žil v dnešní době, asi by určitě získal prestižní učitelské ocenění „**Zlatý Amos**“. Když si totiž v sobotu 30. října 1893 připomínal čtyřicáté výročí svého působení na národních školách, sjeli se do Libhoště všichni učitelé, organizovaní v tehdejší **Místecko-Novojičínské učitelské jednotě „Komenský“**. Byla to tenkrát obrovská sláva, jakou Libhošť už od té doby asi nezažil. V tento den se totiž uskutečnila mimořádná valná hromada Komenského učitelské jednoty místecko-novojičínské. Velečtých panů učitelů se do Libhoště sjelo tolik, že si je Kajetán Kocián ani nestačil spočítat. Ve školní kronice zůstala místo číslovky jen prázdná mezera. Nebylo se ale ani co divit, mnozí přijížděli z daleka až v odpoledních hodinách. Panu učiteli Kajetánu Kociánovi se dostalo té mimořádné cti, že byl jmenován **čestným členem jednoty**. Po mimořádné schůzi pozval jubilant všechny přítomné na banket, který se odbýval v prostorném sálu v 1. patře fojtství. Mezi gratulanty byly také osobnosti jako Josef Mňuk, ředitel obecné a měšťanské školy v Příboře a zároveň okresní školdozorce, Antonín Váňa, ředitel c. k. Učitelského ústavu

v Příboře, členové c. k. okresní školní rady, Ferdinand Pokorný, známý lékárník v Příboře (významný vlastivědný pracovník), Adolf Pilečka, zástupce českého hospodářského spolku z Hodslavic, JUDr. František Derka a Dr. Láská - zástupci České besedy a Družstva Národního domu v Novém Jičíně, František Riedl ze Straníku jako zástupce Ústřední záložny české v Novém Jičíně, a Antonín Ugwitz, učitel ze Žiliny.

A bylo veselo, jak jinak. (Pan nadučitel jenom skromně připomíná, že *nechyběl zpěv ani přípitky*). Nebyli by to ovšem vlastenečtí učitele, aby nezapomněli na svoji **MATICKU**, tj. **Matici školskou**, která podporovala české menšinové školy, neboť „byl vybrán značný příspěvek“. *Po skončení tak radostné zábavy ubírali se její účastníci ke svým milým vzdáleným*, píše zřejmě navýsost spokojený jubilant. K oslavám se připojil i místní hasičský sbor, jehož byl Kocián dlouholetým členem a funkcionářem. Nebylo divu, vždyť za 40 let svého působení na zdejší škole byli jeho členové i jeho někdejšími žáky. **Ještě téhož dne jej hasičský sbor jmenoval svým čestným členem a večer na počest jubilanta uspořádal velkolepý lampionový průvod celou vesnicí.** Ještě ale oslavám nebyl konec. Druhý den v neděli, hned brzo ráno, provedla zdejší dechová kapela budíček v celé obci a ve zdejším chrámu Páně se konaly slavné služby Boží, kterých se zúčastnil celý hasičský sbor v uniformách. Oslavy byly zakončeny věnečkem, který se „odbýval“ v hostinci pana Leideho. Účast byla opět veliká, že „*ani rozsáhlé místnosti hostinské nikterak nestačily*“. Ani zde se nezapomnělo na dobročinnou sbírku. Byla určena ve prospěch Žákovské knihovny a čtenářského spolku Mojmir.

Jedno moudré české přísloví ale praví, že „všecka sláva - polní tráva“. Když totiž Kajetán Kocián v roce 1903 zemřel, nebyl v obci nikdo z povolaných, kdo by jeho zásluh vzpomenu. Jeho poslední dny v Libhošti ve školní kronice zachytil nově přichodzí učitel Cyril Turek. **“Správce školy, který po 46 letém vyučování nikdy nechuravěl, onemocněl tohoto roku těžce žaludečním katarem, takže musel žádati o dovolenou, kteráž mu byla také na únor a březen a později ještě prodloužena byla. V důsledku toho bylo v 1. a 2. třídě zavedeno polodenní vyučování. Dne 6. června podal pan správce školy žádost o trvalý odpočinek, kteráž byla příznivě vyřízena. Dne 14. července 1901 mu udělila okresní školní rada dovolenou do konce roku, ale za týden na to zemská školní rada nadučitele Kajetána Kociána dala na jeho vlastní žádost na trvalý odpočinek a c.k. OŠR zprostila ho služby na zdejší škole. Zároveň svěřila prozatímní správu školy učiteli Cyrilu Turkovi“.** Odchodem Kajetána Kociána z aktivní školské služby se uprázdnilo na zdejší škole jedno místo. Rozhodnutím OŠR se stal prozatímním učitelem na zdejší škole dosavadní podučitel ve Straníku Rudolf Rous.

Zatímco Kociánovo 40 leté působení ve škole bylo před pěti lety v obci a mezi učitelstvem velkolepě slaveno a oslavenci byly vzdávány významné pocty, odbyl se jeho odchod na odpočinek jen v zákulisí. Dne 31. srpna 1901,

v předvečer zahájení nového školního roku, sešli se ve škole jen ve trojici: Kajetán Kocián, jako předávající, Cyril Turek, jako přebírající a předseda MŠR Josef Marek, jako dozorčí orgán. Kocián měl všechno pečlivě připraveno, vše se odbylo velice rychle a hladce. *„Po odevzdání poděkoval p. Josef Marek jako předseda místní školní rady a starosta obce vyjádřil dík a uznání všeho občanstva, by kýženého odpočinku dlouho zdrav užíval“*. Tím se krátce odbylo 45leté působení Kajetána Kociána v obci. Dvěma generacím Libhošťanů dal základy vzdělanosti, příznivě ovlivňoval společenské a kulturní dění v obci. Po slavnostních fanfárách nebylo ani stopy.

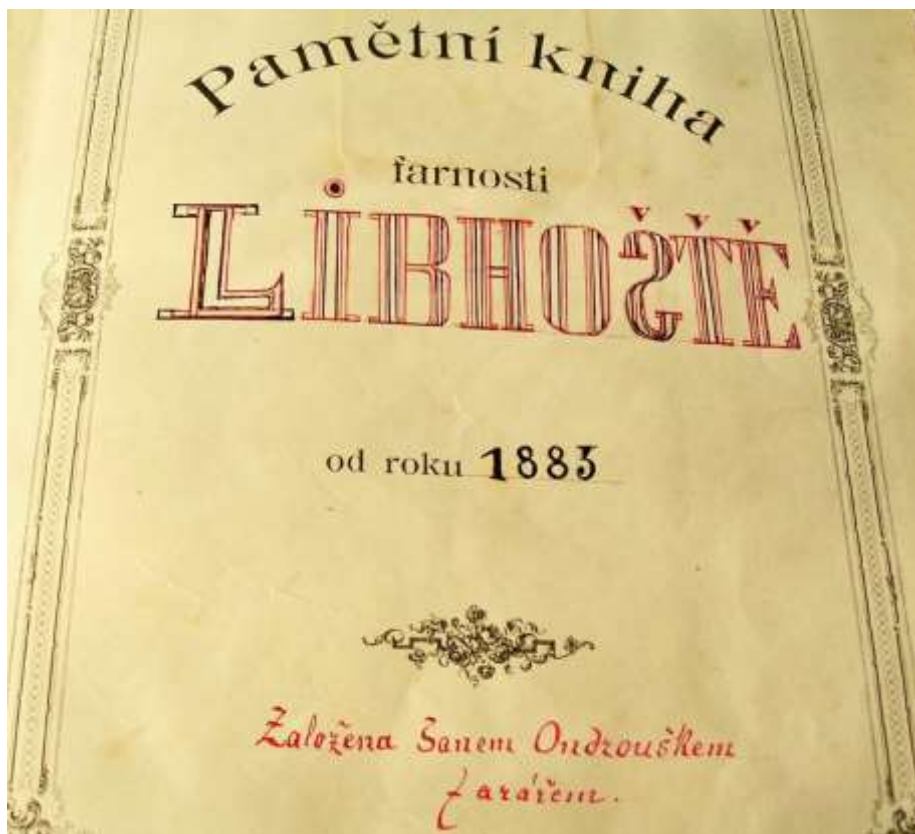
Díky dochovaným záznamům ve školních kronikách si v současné době můžeme udělat konkrétnější představu nejen o tehdejší školské, ale především o sociálních a společenských poměrech v obci. Z dnešního hlediska překvapuje především naprostá samozřejmost, s jakou se bralo zaměstnávání dětí, a to nejen jako výpomoc ve vlastních rodinách, ale i jako námezdní pracovní síly u sedláků, ve dvorech, nebo služebných při opatrování dětí, apod. Zajištění živobytí byla dávana přednost i před základním vzděláním. Nebylo jediného člověka v obci, který by v té době nebyl prošel tvrdou školou života v podobě každodenních dětských pracovních povinností a dílčí zodpovědnosti za chod domácnosti, hospodářství nebo selského statku. Ovšem, právě někde zde se rodily ony pověstné „zlaté české ruce“.

Sledujeme právě historické období obce, které je na počátku 20. století charakterizováno téměř úplnou výměnou nejdůležitějších činitelů, kteří ovlivňovali chod obce: došlo k výměně farářů, správců školy, starostů obce, tím i k zásadním změnám v obsazení důležitých obecních funkcí. **Za těchto okolností nepřekvapuje, že úplně bez povšimnutí zůstává v písemných materiálech obce taková událost, jako bylo úmrtí dlouholetého správce zdejší školy, Kajetána Kociána, ačkoliv měl obrovské zásluhy na vzestupu vzdělanosti v obci i na jejím společenském životě. Byl velmi váženou a ctěnou osobností, jedním ze zakladatelů Čtenářského spolku Mojmir a Sboru dobrovolných hasičů. Kajetán Kocián zemřel 13. února 1903, čtrnáct dní před příchodem jeho nástupce Lamberta Grossmanna.**

Ve zmíněných dobových dokumentech se nedočteme nikde o jeho životních osudech a zásluhách. Nebyl po ruce nikdo, kdo by je mohl do paměti obce zaznamenat, i když to byla do té doby již vytvořená tradice. Kajetán Kocián byl pohřben na nejčestnějším místě našeho hřbitova, před vchodem do kostela. Spočinul vedle našeho prvního učitele Václava Kotka, jeho syna Kajetána, faráře Navrátila a příslušníky rodu Herzmanských. K dnešnímu dni se ale ani jejich hroby nedochovaly.

Mezi významné historické dokumenty obce patří i farní kroniky, o které se zasloužily dvě mimořádné osobnosti zdejšího duchovního života: **Páter Jan Ondroušek a Josef Slavíček**. Osobně se na zdejší faře nepotkali. Jan On-

droušek působil ve zdejší farnosti 15 let. O jeho působení v obci máme zachovány především záznamy jeho samotného ve zdejší farní kronice, dále velmi působivé shrnutí jeho činnosti z **pera Rudolfa Sobka**, který po něm přejímal farnost jako dočasný administrátor. Velmi podrobně pak zhodnotil jeho činnost ve farnosti a obci **páter Josef Slavíček**. V historii Libhoště zanechali významnou stopu především Jan Ondroušek a Josef Slavíček. Jejich působení a činnost v Libhošti nelze vtěsnat do jediného článku. Mezi farníky až dosud přežívá sice již pohasínající povědomí o páteru Josefu Slavíčkovi, který má na faře umístěnou pamětní desku. Naposled byl v obci vzpomenut v r. 2000 při stém výročí jeho příchodu na zdejší farnost, když Osvětová beseda uspořádala výstavu z jeho národopisných sbírek. O hodnocení jejich působení v obci se pokusím v některém dalším článku.

Titulní list Ondrouškovy kroniky.

Oba můžeme zařadit mezi vlastenecké kněze, jak je známe z Jiráskova románu F. L. Věk. Páter Jan Ondroušek přišel na zdejší faru v r. 1885 a jako správce farnosti odešel v r. 1900. Byl na tehdejší dobu mimořádně vzdělán, o čemž svědčí jeho vlastní záznamy ve farní kronice a potvrzují to i jeho následovníci na zdejší faře. V tomto článku o kronikářích se věnujme **jeho zájmu o vysvětlení jména naší obce**. Tomuto tématu také věnoval podstatnou část své kroniky. Mimo jiné píše:

„Jest tedy Libhošť, jež staroslovansky zní „Ljubigostě“ – ten, který přichází nebo hosti miluje. Složenin slovem „ljub“, jest mezi místními jmény mnoho, např. Libín, Lubín, Libina, Libějice, Liboč, Liběz, Lubomirz, Libomyšl – a také těch, kde slovo gost’ zředu stojí jest velmi mnoho, např. gostirad, hoštiradice, hoštov, hoštice. Náš Libhošť jest doslovně řecké osobní jméno Φιλοξενος, tj. filoxenos – pohostinný, a naše hoštirad rovná se opět řeckému Ξενοφιλος, tj. xenofilos – „ten, kdo miluje vše cizí“, tak jmenoval se jeden z posledních Pythagorejců a jeden z vojevůdců Alexandra Velikého. Taktéž slul básník na dvoře Dionisia Syrakuského, pak též známý bludař monofysita v 5. stol, po Kr., atd.

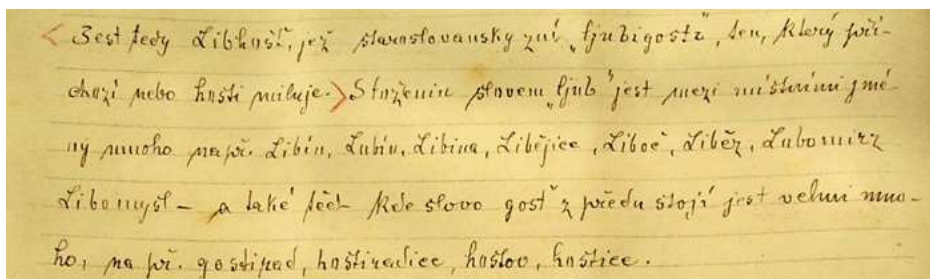
Že jméno Libhošť z pohanské doby pochází, nelze pochybovati, jelikož všechna předkřesťanská jména do té doby se odvozují (Libuše, Přemysl, Milhošť, Boleslav, Branislav atd). Že by pak jméno Libhošť bylo jménem určitého božstva pohanského, asi jako Radhošť, dovoditi nelze. Neboť přesnými prameny nikterak dokázati nelze ani, že čechoslované měli božstvo jmenované Radhošť. Domněnkou pouze jest to ovšem, zakládající se na pověstech lidu. Radhošť i Libhošť podobno jest řeckému Ζευς ξενιος – latinsky **jupiter hospitalis**, tj. bůh pohostinný. O božstvu tom začal první bájeti bajkař Středovský, ale dokladu pramenných o tom není. U Polabanů bylo ovšem božstvo, dle Helniolda jmenované Radigast, jež v území Badriců (Obodriten) svůj chrám mělo (celeberrinum zanumm in quo sinum laerum Ratigest), což by ukazovalo ku kmeni ratibelum (vojna). Ale jak praveno, na Rathoště – boha – Jupiter hospitalis – že by byl ctěn býval mezi čechoslovany není pramenných dokladů žádných, což ovšem nevylučuje možnost pravdivostí pověstí národních. Pohostinnost našich předků slovanských obráží se v mnoha jménech místních, především však ve jménu naší obce.

Zakladatel této knihy památní, nastoupiv v r. 1885 zdejší duchovní správu, shledal, že jak obecní, tak i školní úřad, nesprávně psali jméno obce **Libošť**, vynechávajíce charakteristické „h“, ačkoliv starožitná obecní pečeť, tehdy ještě v užívání, měla správné Libhošť. Také poslední výběžek mor. Karpat, hora nad obcí vévodící, má jméno „**Libhošťská hůrka**“. Pod Hůrkou touto od pradávných časů vedla od východu na západ spojovací cesta a přicházeli tudíž po ní zajisté **mnoho „hostí“**, kteří dle povahy našich slovanských předků pohostinně a také z ohledů obchodních byli rádi viděni a pohoštěni.

A možná že i za dob pohanských předkové naši na blízké hůrce obětovali a modlili se ke svým bohům – spásám – v tajemném šumu stromů jejich a možná, že také i k **bohu pohostinství „Rad“ nebo „Lib“hošti.**

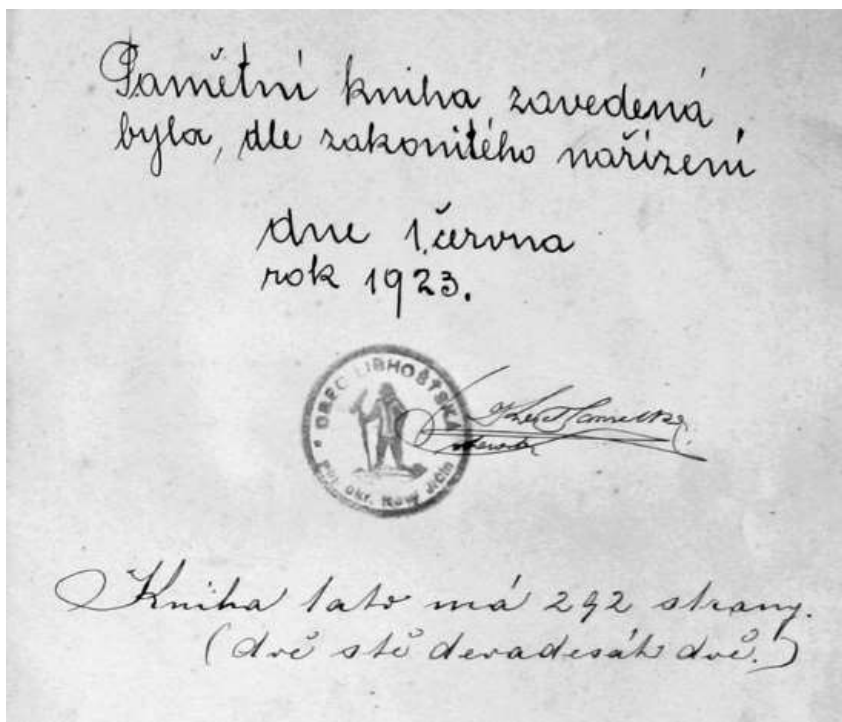
Páter Jan Ondroušek

Odstavec Ondrouškovy kroniky, který pojednává o původu názvu obce Libhošť.

Páter Josef Slavíček zanechal Libhošťanům po sobě hned kroniky dvě. Velmi podrobně a důsledně psanou **kroniku farní a mimořádně zdařilou pamětní knihu obce Libhoště, čili kroniku obecní.** Ve farní kronice příliš místa nevěnuje pátrání po jménu obce, více méně ale **souhlasí s názory svého předchůdce Jana Ondrouška.** Jeho obecní kronika, kterou dokončil před svým odchodem z Libhoště v r. 1929, je unikátním skvostem mezi libhošťskými archivními dokumenty. Její podstatná část byla v minulosti uveřejněna v Libhošťském zpravodaji.

Na závěr se sluší připomenout. Jak je postaráno o zachování paměti obce v současnosti? Až do osamostatnění Libhoště v r. 2011 jsou záznamy o dění v obci součástí kroniky města Nového Jičína. Kronikářem byl (a dosud je) dlouholetý ředitel Státního okresního archivu PhDr. Karel Chobot. Od osamostatnění obce zatím kronika vedena není.

Titulní list Pamětní knihy obce Libhoště, kterou sepsal páter Josef Slaviček.

Jak se rodil Holeškiář

Oldřich Sobek

Petr Holášek je spolužákem mého syna. Dělí nás tedy věkový rozdíl více jak 30 let. Jak se ale v mnoha případech ukazuje, nemusí být věkový rozdíl v životě člověka to podstatné. Daleko důležitější jsou věci, které lidi spojují. Vedle rodinných pout to mohou být společné zájmy, sportem počínaje, přes kulturu až po celou škálu lidského dění. Petr Holášek patří mezi těch několik málo představitelů dnešní střední generace Libhošťanů, který se „nechal natchytat“ na práci zdejší osvětové besedy, zejména na publikační činnost v Libhošťském zpravodaji. Především ho zaujaly články ve vlastivědné příloze zpravodaje. Kdo si doma uchovává všechna čísla zpravodaje, má možnost si vyhledat počátky Petrovy publikační činnosti. Od začátku naší známosti nás spojovaly zájmy v ochraně přírody, krajiny a životního prostředí. Publikoval články z historie zdejšího mysliveckého sdružení i z jeho současné činnosti.

Postupně se jeho zájmy ale rozšiřovaly a přesouvaly směrem k historii. Když se mi před několika lety svěřil, že se připravuje na sestavení rodokmenu rodu Holášků, měl už vcelku jasnou představu. To už měl po ruce množství sebraných výpisů, poznámek a fotografií z nejrozličnějších rodových památek. Když při hledání svých prapředků došel až k třicetileté válce a k badatelské verzi, že jeho rod možná pochází z Holandska a je rozesetý nejen po celé Evropě, poněkud jsem i zapochyboval, že je v jeho možnostech a silách takovou práci úspěšně zvládnout. (Bylo to snad před třemi lety). Bral jsem to jako projev módního trendu, v současné době všeobecně vzrůstá zájem o sepisování rodokmenů. Petr ale projevil nevšední nadšení a neúnavnost. Když mi po delším čase, co jsme se nepotkali, přinesl své výsledné dílo, neměl jsem zrovna na jazyku dostatek vhodných slov. Petr totiž mezitím stačil ještě jen tak mimochodem odskočit na návštěvu do Státního historického ústavu v Praze, odkud mi přinesl množství záznamů a údajů, týkajících se naší obce v období pozdního středověku. Zatím jsem ještě neměl příležitost s těmito údaji pracovat, snad to čeká na nějakého následovníka.

Vše, co prožíval při přípravě svého Holešičáře, svěřil Petru Horákovi, který ho celkem podrobně vyzpovídal. Je to obdivuhodný výkon! Přesto, že se Petr Holášek z Libhoště odstěhoval, cítí ke své rodné obci velmi vřelý vztah a bude s určitostí i nadále platným rodákem. Kéž by jich bylo více!

Rozhovor s JUDr. Petrem Holáškem

Základní životopisné informace shrnul Petr Holášek v krátkém medailonu:

Narodil jsem se roku 1971 a do svých 29 let jsem pobýval v milovaném Libhošti. Po základní škole jsem vystudoval Střední lesnickou školu v Hranicích na Moravě. Poté následovala vojenská základní služba a ihned nato jsem nastoupil k Vězeňské službě ČR, kde jsem setrval do roku 2008. Při výkonu práce se mi podařilo zvládnout bakalářské, magisterské i doktorandské studium. Mé kroky poté vedly do Frenštátu pod Radhoštěm,

kde jsem do roku 2015 působil na městském úřadě jako právník města. Ve Frenštátě jsem se i natrvalo usadil a musím přiznat, že mi toto malebné podhorské městečko přirostlo k srdci. Chvilí jsem ještě pobýval jako vedoucí právního odboru u jednoho z městských obvodů v Ostravě a v současnosti vykoná-

vám službu ministerského rady na ministerstvu vnitra. K mým největším zálibám patří stále myslivost, genealogie a obecněji i studium historie.

Vzpomeneš si na chvíli, která Tě k tvorbě rodové knihy podnítila? Byl jsi inspirován jiným badatelským příkladem ve svém okolí?

Na tuto otázku se mě ptá většina osob, které se setkaly s mou prací. Vzpomínám si, že jsem si po smrti své babičky uvědomil, že se již nemám ko-
ho ptát na dávnou minulost v naší rodině a stěží mi někdo pomůže identifikovat
osoby na starých zažloutlých fotografiích. Začal jsem tak zpočátku sbírat po
celé tehdy známé rodině potřebné materiály v podobě starých rodných listů,
kupních smluv apod. K mému potěšení se do práce zapojil můj jmenovec Petr
Holášek z Kopřivnice, s kterým jsme knihu dovedli do zdárného konce. Je
pravdou, že zpočátku jsme sestavovali jen rodokmen, ale při získávání stále
větších zajímavostí a podkladů k našemu rodu jsme se rozhodli tyto zpraco-
vat do jedné publikace, která obsahuje 317 stran textu a množství fotografií.

V čem spatřuješ hlavní smysl své práce – rodové knihy Holeškiář (tvar holeški = nejstarší dochovaná podoba příjmení Holášek)?

Rozhodně jsme našli své kořeny, zjistili jsme, odkud náš rod pochází. Nejstarší písemná zmínka o našem rodu sahá do roku 1632 v obci Žilina u Nového Jičína. Zmapovali jsme tak nejen historii této obce, ale ponořili se i do běžného života našich předků. Nalezli jsme nemovitosti, které vlastnili, či informace o tom, kde se narodili a umírali. Studovali jsme závazná pravidla pro členy cechů, ve kterých pracovali, hledali staré zapomenuté náhrobky a také ztracené větve rodu v zahraničí. Smyslem práce však nebylo jen sepsat historii až po současnost, jako odkaz pro další potomky. Díky zpracování knihy se setkali jednotliví členové rodiny, kteří se nikdy neviděli a ani o sobě nevěděli.

Jaké největší obtíže jsi během svého pátrání musel překonávat? Nastal okamžik, kdy jsi s prací na knize chtěl skončit?

Myšlenka na ukončení práce při různých obtížích mě ani mého jmenovce nikdy nenapadla. Bavili jsme se touto prací, jako bychom šetřili detektivní případ, kdy jsme hledali nové a nové indicie, a když jsme něco našli, zjistili jsme, že tím nastávají další otázky, které musíme rozlousknout. Největší obtíže byly snad jen v tom, že ani jeden z nás neovládá němčinu a v případě, že jsme našli německy a navíc švabachem psaný dokument, museli jsme poprosit o pomoc odborníky.

Jaké zjištění bylo pro Tebe a čtenáře Tvé knihy největším překvapením?

Předpokládám, že zřejmě nalezení dosud nejstaršího žijícího Holáška ve Zlíně, vypátrání a kontaktování ztracené větve až v Rakousku díky univerzitě v Grazu, objevení hrobu z druhé světové války na Krymu, získání životopisu

Judithy, která působila jako misionářka na ostrově sv. Tomáše v Karibiku, a v neposlední řadě nalezení staré svatební fotografie z roku 1902, kde jsou naši předkové včetně mého prapradědečka. Někteří byli rovněž překvapeni, když zjistili, že po našem rodu je i oficiálně pojmenována jedna ze studánek.

Popiš nám prosím reakce svého okolí. Podporovala Tě rodina v průběhu práce na knize a po jejím dokončení?

Bez podpory rodiny by snad ani nebylo možné celou publikaci zpracovat a nechat dát pokyn k tisku. Od své ženy jsem měl a mám stále plnou podporu. Rovněž při získávání informací napříč celým rodem jsem se nikdy nesetkal s odmítavým stanoviskem, ale naopak. Především staré vzpomínky nás mnohdy nasměřovaly k nejpravděpodobnějšímu místu a směru pátrání. Rád se přiznávám k tomu, že nám v nemalé míře pomohli zaměstnanci Zemského archivu v Opavě, členové vlastivědně-historického spolku Moravian ze Suchdolu nad Odrou, Klubu rodáků a přátel města Nový Jičín, zaměstnanci Katastrálního úřadu v Opavě, matrikářky některých úřadů, MUDr. Josef Šimíček z Lichnova a Oldřich Sobek. Všichni tito lidé si zaslouží náš dík!

S jakými čtenářskými reakcemi se nejčastěji setkáváš?

Ono nejde ani tak o reakce jako o zájem. Kniha nebyla vydána v nákladu určité výše, lidé ji mají možnost získat pouze na objednávku v jednom tiskařství, kde cena jednoho výtisku vychází okolo 2.000 Kč, podle druhu přebalu. O tom, že se nám naše práce zřejmě povedla, svědčí to, že k dnešnímu dni je již vytištěno 33 knih a ožívají se nám další zájemci.

V doslovu píšeš o tom, že touto knihou vaše práce a pátrání nekončí. Jaké badatelské výzvy před sebou ještě vidíš?

Určitě ještě chceme získat více informací od rakouské větve, rovněž zjistit, co v roce 1934 pohledával můj prastrýc ve Slovinsku, a získat některé nám dosud neznámé podklady až z Kanady. Je to stále nekonečný a nedokončený příběh. V současné době již mám zpracované veškeré podklady pro vydání publikace o domě, ve kterém v současnosti bydlím se svou rodinou. Nejstarší písemná zmínka o tomto domu sahá až do roku 1612. Zároveň stále dopracovávám rodokmen předků mých dětí, kde mám v současnosti zmapováno 526 osob. Mou vizí je po dopracování tohoto rodokmenu vydat publikaci, která bude mapovat místa a domy, kde tito předkové pobývali. Zároveň s jmenovcem Petrem spolupracujeme s Českou genealogickou a heraldickou společností v Praze a snažíme se pátrat i prostřednictvím projektu Genebaze.

Děkuji Ti za rozhovor a přeji mnoho dalších badatelských úspěchů.